

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕТИЧНО ЗМІНЕНИХ ОРГАНІЗМІВ

Сайко Л.Ю., *ст. викладач кафедри права*

Останніми роками в Україні збільшилось несанкціоноване розповсюдження генетично модифікованих організмів (далі ГМО) та продукції, отриманої з їх використанням. У зв'язку з цим виникає необхідність у посиленні контролю за їх ввезенням, транзитом та використанням. Україна 12 вересня 2002 року приєдналась до Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття, ратифікованого Законом України "Про приєднання України до Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття".

Крім того, з 21 червня 2007 року набрав чинності Закон України "Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів". Найголовніші претензії до прийнятого закону такі. Він не відповідає міжнародній угоді «Картахенський Протокол про біобезпеку», яка ратифікована в Україні. Порушує існуючі Закони «Про захист прав споживачів» і «Про безпечність та якість харчових продуктів». Немає в ньому жодного положення щодо гарантування питань безпеки при використанні ГМО, не кажучи вже про «систему біобезпеки», яка, власне, й мала бути запропонована даним Законом, виходячи з його назви.

Відповідно до Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття, ратифікованого Законом України "Про приєднання України до Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття" та Закону України "Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів" необхідно встановити порядок державної реєстрації генетично модифікованих організмів та продукції, отриманої з їх використанням. Оскільки на сьогодні зазначений порядок не існує, а також не визначена процедура державної реєстрації, тому виникає необхідність її розроблення.

Для України проблема біобезпеки генетично модифікованих організмів є актуальною у зв'язку з відсутністю та недостатнім розвитком, на даний момент, матеріально-технічної, законодавчої та нормативно-правової бази з питань забезпечення державного контролю у відповідній сфері державної політики. Сусідство України з країнами, які офіційно дозволили використання на своїх територіях генетично модифікованих організмів, зумовлює імовірність несанкціонованого проникнення генетично

модифікованих організмів на територію України та подальшого їх неконтрольованого розповсюдження.

Як Сторона Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біорізноманіття, Україна повинна вжити необхідних та вичерпних заходів для виконання своїх міжнародних зобов'язань, передбачених Протоколом. Кабінет Міністрів розробив Державну цільову екологічну програму в галузі біобезпеки генетично модифікованих організмів на 2009-2013 роки. Розроблення Програми зумовлено необхідністю визначення механізмів і заходів, спрямованих на забезпечення послідовної реалізації державної політики у галузі біобезпеки генетично модифікованих організмів відповідно до вимог Закону України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» та міжнародних зобов'язань, які впливають з участі України у Картахенському протоколі про біобезпеку до Конвенції про біорізноманіття. Але на превеликий жаль ця Програма на даний момент так і не схвалена.

На даний момент необхідно також розробити і прийняти нормативно – правові акти у галузі біобезпеки генетично модифікованих організмів, спрямовані на закріплення правових основ забезпечення належного рівня захисту здоров'я людини та навколишнього природного середовища від потенційних ризиків, пов'язаних із генетично модифікованими організмами; розробити регламентуючі нормативно-правові акти з питань адміністративного та організаційно-технічного забезпечення процедур надання попередньої обґрунтованої згоди на транскордонні переміщення генетично модифікованих організмів, проведення державної екологічної, санітарно-епідеміологічної та науково-технічної експертизи, надання відповідних висновків і дозволів, здійснення державної реєстрації генетично модифікованих організмів та продукції, яка містить зазначені організми у своєму складі, маркування продукції, яка містить генетично модифіковані організми, їх частини або компоненти; удосконалити законодавство України, зокрема, внести зміни до законів України “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про екологічну експертизу”, “Про рослинний світ”, “Про тваринний світ”, а також “Про місцеве самоврядування” та інші нормативно-правові акти у зв'язку з необхідністю їх приведення у відповідність до положень Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біорізноманіття та Закону України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів»; розробити нормативно-правові акти з питань доступу громадськості до інформації щодо біобезпеки генетично модифікованих організмів та продуктів, що містять зазначені організми у своєму складі.